

اسلام مجموعہ

معارف : عربی بر حیات ، میثاقی بر دینہ ، درہ

پیل ۴ صفائی ۵۱ ۱۵ ربیع الآخر ۱۳۳۵ مدیری : حلیم ثابت
۲۶ کابول ثانی ۱۳۳۲

جلد : ۵

قرآنہ کریم

سورۃ نساك ۹۷ نجی آیتدن ۱۱۰ نجی آیتہ قدر مفہوم شریفی
[حاشیہ لی مفہوم قرآندن]

مرحومہ مناسرتلی رفعت

کلام

علم کلام تاریخی

قرہ حصار مبعوثی محمد کامل

اسلام اہتمامی

اتحاد و ترقی قونفرہ سی مناسبتہ

[اسلامیت و عصری مدنیت] ... *

ملی اقتصاد

احمد محی الدین

داخلی استعمار

افہمی

بسم آتالی

دین - اخلاق (معنای اخلاق)

نسخہ سی ۶۰ بارہ در

توزیع یری زمانی کتب خانہ سید

نجم استقبال عطیہ سی

طلب ایدرسه جناب حق ذنوبه غفور و حقنده فضل ايله رحيم بولور (۱۰۹)
وهر کیم که برکناه کسب ایدرسه کندی نغسه کسب ایدر جناب حقده انک
کسبه علم و مجازاتنده حکمدور (۱۱۰) کیم که بر خطا ایدر یا خود بر کناه
ایشلرده اندن بری اولان دیکریرینه اسناد ایدرسه اول بهتانی سییله کندییی
آشکار کنایه یوکلنور .

تاریخ علم کلام

، ۱ ،

علم کلام : ذات باریدن و میدا و معاد اعتباریله مضوعانندن بحث ایدن
برعلمدر . موضوعی ذات الله و صفات الله اولان بو علم صدر اسلامده (علم
توحید ، علم عقائد ، فقه اکبر) ناملریله یاد ایدیلوردی . شویله که :
جناب حقت برلکنی ، ذات و صفاتنده . و میدا و معاده متعلق کافه افعالنده
شریکی بولمیدیغی اعتقاددن عبارت اولان « توحید باری ، که بو علمک انک
مهم بر بحثی تشکیل ایتکدهدر . ایشه علم کلام ابتدای اسلامده بومهم بحث
ایله تسمیه ایدیلرک (علم توحید) عنوانیله اشتهار ایتشدور .
ینه اسلامک ایلک دورلورنده علوم دینیله نکه بتون شعبائی فقه مطلقک
دائرة شمولنده طویلانیردی . اعتقادی ، عملی ، وجدانی بتون دینی حکملره
(فقه) اطلاق اولنوردی . بونکله برابر اعتقادی قسمته (علم عقائد) دینلریکی
کبی احکام اسلامیله نکه عمده سی اولسی حسییه (فقه اکبر) نامیلدهده یاد
ایدیلوردی . امام ابوحنیفه حضرتلرینک علم کلامدن تألیف ایتدیکی بر
اثرینه « فقه اکبر » تسمیه ایتسی عرف سابقه منیدور .
مأمون دورنده قرآن مخلوقیدر؟ غیر مخلوقیدر؟ لسانخزه تکلم ایتدیکنز
کلام الله قدیمیدر؟ حادیمیدر؟ صورتنده سلف ، معتزله ، خنابله ، کرامیه علماسی

آرمونده بر بحث آچیلش و پک زیاده کسب اهمیت ایتشدی . محدث ایدن شو مسئله اوزرینه تاریخی یازمق اوزره بولندیمز علمه (علم کلام) نامی ویریلک باشلامش ، و بوعلمه فلسفه قاریشدیریلهرق مسائل اعتقادیده بحث و مناظره اشتداد ایتدکنن صکره علم کلام نامی دهها شایع اولمشدر .

علمک اکتساب ایتدیکی بوشکل اخیر اوزرینه طبعی علمک موضوعی ده دکشدرلمشدر . وقیله موضوع علم کلام ذات باری وصفاتی کبی منصوص مباحثدن عبارت ایکن بودفعه کرکدوغریدن دوغری به و کرک دولایسله عقائد اسلامیه بی اثباته مدار اولان و کندیسنه علم بشرک تعلق ممکن بولان (معلومات) اولمق اوزره توسیع ایدلمشدر . یعنی قلماء کلامیون بو علمده (الله بردر ، ازلا و ابدآ موجوددر ، انبیا اللهک رسوللریدر ، معاد حقدر ، عالم حادثدر) کبی شارع طرفندن بیان بیوریلان مسائل اعتقادیده بحث ایتکده ایکن متأخرین (هر حادثک بر محدثی واردر ، اجسام جوهر فردلردن مرکبدر ، قوانین طبیعت ضروری دکلمر معدومات آرمونده تمایز یوقدر) کبی عقائد اسلامیه بی اثباته واسطه اوله ییلن مسائلی ده علمک موضوعی عدادینه ادخال ایتشلردر .

غایه سی عقائدی تقریر و شبهه لری ازاله دن عبارت اولان بو علم قبل الاسلام کچن اقوام آرمونده بر دوجه معروف ایدی . هر امتیه امر دینی اقامیه وقف نفس ایدن و آتی حفظ و تأیید چالیشان بر صنف مخصوص بولنوردی فقط ائم سالفه کلامیونی بیانات دینی لرنده نه دلیل عقلی به یناشیرلردی . و نه ده افاق و انفسه یا قیصرق بونارده تدبیر ایله تطمین وجدان ایدرلردی . بالعکس رؤسای دین حقایق کونی عقل ادراک ایده ماز ، کاشانده تفکر دین حقتده بیوک برضریه تشکیل ایدر ، عقل دشمن دیندر دیرلردی . ام سالفه علماسنک علم کلام لرنده اک بیوک همتلری هر حکم دینی و اعتقادی بی مقصود شارع خلاقه تأویل ایتک ، افکار امتی بر سوری خیالات ایله تدهیش ایله مک کبی شیلره مصروف ایدی . بو جهتلر ائم سالفه تاریخی تدقیق ایدیلورسه آ کلاشیلور .

وقتا که جانب جلیل محمدین قرآن کریم تبلیغ بیورلدی . تعلیم دین

خصوصنده عالی براسلوب ایله انظار عالمه وضع ایدیلاان بو کتاب مین دینک عقل و طبعه موافق وانسانلری اختیار واراده لرله خیزه سائق بروضع الهی اولدیقی او کرتیور ، امر دینده جبر واکراهی منع ایدیوردی . دین ، تعلیم و نصیحتدن عبارت اولوب آنک قوه بیانیه دن بشقه وجدان بشرده واسطه تأثیری بولمیدینی خبر وریلیوردی . کتب سالفه ده کوروله میان بو تهج قرآنی ام حاضره وانسال آیه نك سوه سوه سلوك ایدم جکی برحالمه ایدی . قرآن کریمک ، کندیشی تبلیغ ایدن حضرت محمد صلی الله علیه وسلمک صدق نبوته دائر اولان استدلالی ام سالفه نك کندی پیغمبرلرینک نبوتلری حقتده اجرا ایتدکلری استدلاله هیچ بکتره میوردی . ام سالفه واعظلری برسوری معجزات ایله نامی تدهیش ایدرکن قرآن مین خاتم الانبیاءک نبوت ورسالته کندینی اونجی محترمک تبلیغ ایتسیله احتجاج ایدیوردی . یعنی قیسه برسورمسی بیله بلغانک دائره محاکماتندن خارج برمرتبه بیلغده بولنان شو کتاب کریم ، حیات فاضله و اخلاق حسنه سی قوم وعشیرتی آرهمسده یقیناً مضبوط اولان حضرت « محمد امین » طرفندن تبلیغ بیورلمسیله ثابت برحقیقت اولدیقی او کرتیوردی .

قرآن کریم حس دینی انسانلرده بزر امر فطری و طبیعی اولدیقی تعلیم ایتشد . تنکیم سوره رومک اوتوزنجی آیت کریمه سنده (حییم! دین اسلامه توجه ایت . فطره الله که جناب حقک انسانلری قابل توحید و قابل اسلام اوله رق یراتمیدر . ایسته یو فطرت سلیمه نی التزام ایله . یوقسه یو قابلیتی تبدیل موافق دکادر . دوعری دین ، مقتضای خلقت اولان دین اسلامدر . لکن انسانلردین چونی یو حقیقتی بیلمازلر) بیورلمشدر . هر مولود میداً خلقتده فطرت سلیمه اوزرینه یراتیلوب طبعاً قبول دینه مستعد اولدیقی ، انسان فطرت مذکورم فی التزام ایتدکجه دینک انسانلره لزومه قانع بولنه جنی بر جوق احادیث شریفه ده تصریح بیورلمشدر . [۱]

[۱] مه قوله عليه الصلاة والسلام (ما من مولود الا يولد على الفطرة فاعواه يهودا نه وينصرانه ويمجسانه) [أخرجه الشيخان عن أبي هريرة في حديث آخر] (كل عبادي خفت حنفاء فاجتالهم الشياطين)

ینه قران کریمده دین ایله عقلک مؤاخاتی تأویل قبول ایجاز بر صورتده تصریح بیورلمشدرکه بوحال تاریخ ادیانده ایلك دفعه اوله رق کوریلوردی. فصلک قرآنک بتون خطاباتی اصحاب تشکرده . وجودبارییه، ذات بارینک بر طاقم پیغمبرلر ارساله قدرته ، پیغمبرلره وحی ایئتدیکی احکام عالییه علمنه، آنلری رتبه رساله تخصیصی اراده بیورمنه علم کبی اعتقادی مسائلک اک مهملرنده دائماً ارباب عقوله خطاب ایدلشدیر . یونک ایچون (کشینک دینی عقلنه مربوطدر) سوزی علماء اسلامیه آره منده مثل دینی اولمشدر .

دین اسلام ، دین عقل و فطرت اولدینی ایچون قرآن کریم قوروو بر ایمان ایله اکتفا ایتمیب حقایق کوتی تأمل ایله امر ایدر . انفس و آفاقده ، سہاوت و زمینک خلقتده ، لیل و نهارک ، فصول و مواسمک اختلافده نیجه اسرار و حقایق بولندیقی و بو اسرار کاشات تدقیق ایدیلمک وجود بارییه استدلال ایدلسنی امر ایدر . برچوق نصوص کله عجایب سہاوت و زمینی مذکر اوله رق نازل اولمشدر .

محمد کامل

اسلام اجتماعی

اسلامیت و عصری مدنیت

سابق مقاله لر مزک برنده اسلامیتک عصری مدنیتله قابل اشتلاف اولدینی ادما ایتمشدک . بودعوائی اثبات ایچون ایکی مختلف یول تعقیب اولونه بیلیر . برنجیسی دوعریدن دوعرییه اسلامیتک اساسلری عصری مدنیتک اساسلریله